

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

آگهی دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته: فلسفه و کلام اسلامی

عنوان

تحلیل معرفت‌شناختی باورهای غیربدیهی غیراستدلالی از منظر ابن‌سینا

دانشجو: مهشید اخوانیان

استاد راهنما: دکتر مهدی تنظیمی

استاد مشاور: دکتر عبدالرسول کنفی

داوران داخلي: دکتر قاسمی کوچانی

دکتر ناهیا ملتونی

زمان: دوشنبه ۲ بهمن ۱۴۰۲ ساعت ۹

مکان: دانشکده الهیات

چکیده: معرفت‌شناسی یکی از مهم‌ترین شاخه‌های فلسفه است که در آن به مسائلی مانند ماهیت معرفت، امکان معرفت و منبع معرفت پرداخته می‌شود. در سزات گذشته به خصوص در چند دهه اخیر موضوع معرفت‌شناسی بیشتر مورد توجه کتب‌نویسان و پژوهش‌گران واقع شده است، اما از آنجا که در عصر ابن‌سینا معرفت‌شناسی به عنوان یک شاخه مستقل مطرح نبوده است لذا معرفت‌شناسی ابن‌سینا آن‌چنان که مستحق پژوهش است، مورد توجه واقع نشده است. در پژوهش حاضر، معرفت‌شناسی ابن‌سینا و به طور خاص باورهای غریبه‌ی غیراستدلالی از منظر شیخ مانند باور وی به معاد جسمانی مورد توجه واقع شده است. شیخ بر آن است که معرفت، میراث است از هیول سابق موجه ۹۹ و باور خود بر دو قسم است، باورهای بدیهی و غریبه‌ی باورهای بدیهی دلیل‌شان ثبوت خودشان است؛ اما باورهای غریبه‌ی مبتنی بر دلیل خارجی هستند. در این میان، آنچه مورد عقیدت واقع شده این مسأله است که آری از نظر ابن‌سینا باوری وجود دارد که بدیهی نباشد ولی در من حیال غیراستدلالی باشد. به نظر می‌رسد باور به معاد جسمانی یکی از باورهای غریبه‌ی و غیراستدلالی نزد ابن‌سینا است؛ زیرا بنابر مبانی شیخ وی بر این باور است که پس از مرگ، از بی‌ربط نفس بزمین منتقل می‌گردد، اما از آنجا که بومی قائل به نفس مجرد است لذا نفس را زوال‌ناپذیر می‌داند و معتقد است که نفس پس از مفارقت از بدن، باقی خواهد ماند. با توجه به اینکه ابن‌سینا نتوانسته است اشتکالات معاد جسمانی همچون شیوه‌ی آماده شدن، اکل و مائول، تناسخ و تناسخ مانده و غیره را پاسخ دهد، معاد جسمانی را غیراستدلالی دانسته و از آنجا که باور به معاد جسمانی مورد مناقشات کثرتی واقع شده است لذا این باور، غریبه‌ی نیز به شمار می‌رود. البته بازنگاه آخروین به آرای ابن‌سینا در باب معاد جسمانی چنین به نظر می‌رسد که آرای او حسدنگو در ظاهر مناقض هستند اما پس از تحلیل و تطبیق آن‌ها و در می‌یابیم که ظاهر تهاپی شیخ چنین است که اثبات معاد جسمانی با دلیل قطعی مورد پذیرش واقع نمی‌شود اما ابن‌سینا معاد جسمانی را منقول از شریعت می‌داند که به حکم «تصحیح خبر نیر یلوه بیان باور دانسته. این نوشتار، در صدد آن است که دلیل معرفت‌شناختی باور ابن‌سینا به معاد جسمانی را با عنوان یک نمونه‌ی معارفی از باورهای غریبه‌ی غیراستدلالی تحلیل نماید. به نظر می‌رسد این قسم از باورها نزد ابن‌سینا مبتنی بر یکی از منابع متعارف معرفت‌پیش اصل گواهی است.

واژگان کلیدی: معرفت، معاد جسمانی، گواهی، ابن‌سینا